

inspraak & participatie

Jij maakt deel uit van een gezin, een tehuis, een school, een sportclub, een gemeente, een bedrijf, een jeugdbeweging enz. Je hebt dus ongetwijfeld ook een mening over de gang van zaken en ideeën voor verbeteringen. Hier en daar voorziet de wet mogelijkheden om je mening te geven en zelf mee te bepalen hoe zaken moeten veranderen. Zo is er het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind. Met dat verdrag worden een aantal rechten vastgelegd voor iedereen die nog geen 18 jaar is. Daarnaast zijn er ook wettelijke regels i.v.m. jeugdleden, leerlingenraden, stemrecht enz. En los van de wet, zullen de verantwoordelijken van b.v. een gezin, een klas, een sportclub rekening willen houden met jouw ideeën en wensen. En zelfs als ze daar niet op zitten te wachten, kan je je mening geven en hen overtuigen van jouw wensen. Op een aantal plaatsen ben je misschien zelf (mede-)verantwoordelijk: in het jeugdhuis, de sportclub of de leerlingenraad. Daar kan je uiteraard zelf mee bepalen hoe zaken moeten evolueren.

Zelf initiatief nemen

Je hebt op basis van het internationale verdrag recht op inspraak, om je te verenigen, op privacy, om je eigen geloof te kiezen enz. Men noemt dit 'participatierechten'. Wat kan je daarmee doen? Het is in de eerste plaats belangrijk te weten dat je die rechten hebt. Niemand kan ze afpakken. Een schooldirectie of een burgemeester moet rekening houden met jongeren bij alle beslissingen die ze neemt, b.v. over de openinguren van het zwembad of de jeugdbibliotheek. Natuurlijk gebeurt dat niet altijd. Ongetwijfeld omdat sommigen dat niet willen. Maar vaak ook omdat men er niet aan denkt of niet weet hoe men de mening van jongeren moet vragen. Bovendien is het ook gewoon 'makkelijker' om beslissingen te nemen zonder met Jan en alleman te overleggen. Maar daar moet jij je niet bij neerleggen. Neem gerust zelf dingen in handen. Als jij ideeën hebt

inspraak & participatie

om iets in de buurt of de gemeente te veranderen, dan kan en mag dat: ideeën of plannen lanceren, zelf een jeugdclub oprichten, een actie op touw zetten waarbij je met een groep jongeren een bepaalde eis formuleert enz.

Naargelang wat je wil bereiken zijn er veel 'actiemiddelen' of 'methodes'. Jullie hebben ongetwijfeld creatievere ideeën, maar denk b.v. aan een brief aan het gemeentebestuur, een bezoek bij de burgemeester, een uitnodiging voor de schepen van jeugd in je klas, het speelplein, de sportclub enz. Stel een eisenpakket op en stuur dat naar een krant in de buurt, verzamel handtekeningen ter ondersteuning van dat eisenpakket, laat je mening achter op de website van je gemeente, maak zelf een website, plaats vlaggen waarop jullie de eisen schilderen. Heb je nog geen eisen of echte plannen over het drukke verkeer, het vuile speelplein enz, dan kan je 'meningen' verzamelen via interviews bij buurtbewoners, voorbijgangers, vrienden. En als je je niet thuis voelt bij bestaande jeugdverenigingen, dan kan je samen met vrienden een nieuwe jeugdclub of -vereniging opstarten

Of je nu een organisatie wil oprichten, een actie wil voeren of nog iets anders: laat niet te vlug je hoofd hangen! Hou vol! En lukt het niet, zoek dan andere manieren om met je idee iets te doen. Je hebt er ongetwijfeld zelf ook iets bij te winnen: je leert hoe 'democratie' werkt en als je mag 'participeren' aan een bepaald beslissingsproces, zal je waarschijnlijk ook makkelijker een beslissing kunnen aanvaarden die je niet leuk vindt.

Op school

Bijna alle secundaire scholen hebben inspraakorganen. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat er altijd sprake is van echte participatie-

mogelijkheden. Toch is bijna iedereen ervan overtuigd dat goed onderwijs alleen mogelijk is als alle 'deelnemers' worden betrokken. Leerproblemen, pesten, faalangst, agressie, drugs enz. kan je pas efficiënt aanpakken als ouders, leerkrachten én leerlingen samenwerken. Directie, leerkrachten en ouders zijn belangrijk, maar natuurlijk moeten vooral leerlingen (mogen) duidelijk maken wat zij belangrijk vinden i.v.m. examens, schoolreizen, middagpauzes, leerboeken enz.

Het kan 'informeel' doordat directie en leerkrachten veel en op een 'gewone' manier met leerlingen spreken. Het kan ook 'formeel', b.v. via een leerlingenraad. Die formele leerlingeninspraak is alleen in het gemeenschapsonderwijs bij decreet (bij wet) verplicht. De participatie van kinderen en jongeren op school hangt dus af van de wil van de school om er echt iets van te maken. Maar bekijk het ruim: vele scholen hebben een leerlingenkrant of -website. Daar kan je meestal ook wel je mening kwijt, constructieve ideeën lanceren of neerschrijven wat je bezighoudt.

Leerlingenraden

Natuurlijk staan heel wat scholen – directies, leerkrachten en ouderverenigingen – open voor wat leerlingen wensen of voorstellen. Om dat toch een beetje te 'regelen' hebben de meeste scholen een leerlingenraad. Dat moet als minstens 10% van de leerlingen daar om vraagt. Soms voorziet het schoolreglement een andere vorm van leerlingenparticipatie (ook als minder dan 10 procent van de leerlingen er om vraagt). In een leerlingenraad kunnen scholieren advies geven aan de directie over alle zaken die hen rechtstreeks aanbelangen (b.v. examenrooster, drankautomaat, schoolreis). De leerlingenraad wordt verkozen door leerlingen en alleen leerlingen zijn lid van de raad.

Vlaamse Scholierenkoepel

Leerlingenraden kunnen lid worden van de Vlaamse Scholierenkoepel. De VSK is de koepel van leerlingenraden en de stem van scholieren. De koepel steunt elke leerlingenraad en organiseert vorming voor leden van de leerlingenraden. De VSK organiseert ook uitwisseling tussen leerlingenraden en gezamenlijk worden de rechten van scholieren verdedigd. De VSK verzamelt standpunten van leerlingen en geeft die door aan de minister van onderwijs en het Vlaamse parlement. Heb je dus vragen over b.v. het schoolreglement, dan kan je je tot de directie wenden, maar als je daar geen gehoor vindt, kan je terecht bij het VSK. Ook het Steunpunt Leerlingenrechten of het Kinderrechtencommissariaat kunnen je advies geven.

Schoolraden

Er zijn niet alleen leerlingenraden. Er is ook de schoolraad. In die raad kan iedereen participeren die iets met de school te maken heeft: leerlingen, maar ook leerkrachten, ouders én vertegenwoordigers van de 'lokale gemeenschap'. De schoolraad geeft advies over het studieaanbod, projecten en experimenten en samenwerking met anderen buiten de school. De schoolraad kan ook advies geven over de organisatie van de school, de begeleiding en de evaluatie van leerlingen, het schoolreglement, schoolkosten, schooluitstappen, stages en infrastructuurwerken.

Jeugdraad

Jeugdleden zijn in de eerste plaats officiële spreekbuizen van jongeren bij het gemeentebestuur, het provinciebestuur of de Vlaamse Gemeenschap. Elke provincie heeft een jeugdraad waar de belangen van jongeren en het jeugdbeleid aan bod kunnen komen. Idem op Vlaams niveau. In de meeste gemeenten zijn er

ook cultuur-, sport- en andere raden. Ook daar kunnen jongeren aan deelnemen.

Gemeentelijke jeugdraad

Jongeren wonen en leven in een bepaalde gemeente. In een gemeente worden er vele beslissingen genomen die invloed hebben op jongeren. Het is dus belangrijk dat je ook daar je stem laat horen. Inspraak en participatie kunnen op verschillende manieren het 'beleid' (de 'keuzes' van de gemeente) beïnvloeden. De gemeente kan over plannen en beslissingen informatie geven. De gemeente kan ook een stap verder gaan. Jongeren kunnen zich uitspreken over thema's die hen aangaan. Nog meer participatie is het medebeheer van jongeren in bijvoorbeeld het gemeentelijke jeugdcentrum. Participeren gaat dus verder dan inspraak omdat het gaat om pogingen om het beleid op een informele manier mee te bepalen.

Een voorbeeld

Voor jongeren heeft de 'ruimte' veel invloed op de manier waarop ze opgroeien: huis, tuin, speelplek, weg naar school, fietspaden, wandelpaden, delen van ruimte tussen kinderen, jongeren en volwassenen. Jongeren ervaren en gebruiken de ruimte deels op een andere manier dan kinderen en volwassenen. Elke groep heeft ook andere ideeën over wat een buurt, een straat of een speelplek aantrekkelijk maakt. Wat vind jij belangrijk? Veiligheid en geborgenheid, ontwikkelingsmogelijkheden, speelruimte en aantrekkelijkheid?

Op gemeentelijk vlak geeft de jeugdraad vooral adviezen aan het College van Burgemeester en Schepenen of aan de gemeenteraad:

- over het jeugdwerkbeleid, nl. alles wat het jeugdwerk aanbelangt: jeugdlokalen, kampvervoer, subsidies enz.

- over jeugdbeleid, nl. verkeer, welzijn, hulpverlening, milieu, onderwijs, huisvesting, tewerkstelling enz.
- over gemeentelijke infrastructuur, nl. jeugdcentra, speelpleinwerkingen, buurtpleinen, repetitieruimten voor muziekgroepen, skate-infrastructuur, speelbossen, fietspaden enz.
- en over alle andere thema's waarover zij iets kwijt wil of waarover de gemeenteraad of het schepencollege advies vraagt

Jeugdleden geven niet alleen advies aan het gemeentebestuur. Vaak organiseren ze ook tal van activiteiten op het terrein van:

- cultuur, nl. optredens, toneel, tentoonstellingen enz.
- sport, nl. sporthappenings, jeugdspordagen enz.
- ontspanning, nl. fuiven, instuif, feestjes, uitstappen enz.
- informatieve of educatieve activiteiten, nl. informatieavonden, debatten, cursussen enz.
- eigen jeugdwerkprogramma's, nl. Roefel, Grabbelpas, speelpleinwerking, week van de jeugd enz.

De jeugdraad kan ook een coördinerende rol op zich nemen t.a.v. het jeugdwerk. Zo kan de jeugdraad b.v. afspraken proberen te maken tussen jeugdverenigingen of een 'Dag van de jeugdverenigingen' organiseren. De jeugdraad kan zich bezighouden met 'onderzoek'. Zo kan de jeugdraad b.v. enquêtes doen, gegevens verzamelen voor de ondersteuning van de jeugdraadwerking en voor de opmaak van het jeugdbeleidsplan. Een jeugdraad kan sociale acties opzetten of deelnemen aan acties van anderen. Een jeugdraad kan eigen publicaties realiseren zoals tijdschriften, dossiers, folders enz.

Provinciale jeugdraad

De provinciale jeugdraad adviseert het provinciebestuur over alle zaken die met jeugd, jongeren en jeugdwerk te maken hebben op

provinciaal niveau. Want ook de provincies willen hun jeugdbeleid op de noden van jongeren en het jeugdwerk afstemmen. De bedoeling is dus gelijklopend met een gemeentelijke jeugdraad. Alleen heten de partners nu niet gemeenteraad en college van burgemeester en schepenen, maar provincieraad en bestendige deputatie.

Vlaamse jeugdraad

Net als in de gemeenten en de provincies is er een Vlaamse Jeugdraad. De Vlaamse Jeugdraad is het officieel adviesorgaan van de Vlaamse regering over alles wat kinderen en jongeren aanbelangt. In die jeugdraad kunnen kinderen, jongeren, jeugdverenigingen, jeugdraden en leerlingenraden hun mening laten horen over het beleid, suggesties doen ter verbetering en aandacht vragen voor wat hen aanbelangt. De Vlaamse Jeugdraad kan zelf een mening naar voor brengen. Maar over bepaalde onderwerpen moeten de ministers een advies vragen aan de jeugdraad vooraleer ze beslissingen kunnen nemen. De 24 leden van de jeugdraad worden om de drie jaar verkozen op een jongerencongres.

De Vlaamse Jeugdraad vertegenwoordigt in feite de kinderen, jongeren en het jeugdwerk van Vlaanderen. De raad versterkt de stem van kinderen, jongeren, jeugdorganisaties en jeugdadviesorganen, zodat die actief gehoord worden en invloed hebben op het beleid. In commissies, werkgroepen en op andere bijeenkomsten worden standpunten voorbereid over thema's allerhande. De adviezen wordt aan de Vlaamse regering en soms ook aan andere overheden bezorgd. Zo kunnen alle overheden rekening houden met de wensen en noden van Vlaamse jongeren en de belangen van het jeugdwerk.

Politiek

Verkiezingen

Of jij er nu interesse voor hebt of niet, de politiek - je kan ook zeggen de (gemeentelijke, provinciale, Vlaamse, federale en Europese) overheid heeft veel invloed op je leven. Dat is misschien een reden om je er toch voor te interesseren of zelfs mee te bemoeien. In België heb je nogal wat parlementen, regeringen en instellingen. Vanaf je 18de verjaardag kan je met de regelmaat van de klok een stem uitbrengen voor één van parlementen.

Elke burger met de Belgische nationaliteit die minstens 18 jaar is heeft één stem en moet naar de stembus gaan telkens als er verkiezingen worden georganiseerd voor de gemeenteraad, de provincieraad, het Vlaamse, federale of Europese parlement. Op die manier kunnen alle meerderjarige burgers samen bepalen welk beleid ('keuzes') zij de komende jaren wensen in hun gemeente, provincie, Vlaanderen, België of Europa. Zij kunnen ook bepalen welke partijen en welke personen zij dat beleid graag zien bepalen en uitvoeren.

Om je stem goed uit te brengen, is het wenselijk om het programma en de standpunten van de partijen en de kandidaten te bekijken.

In België is er stemplicht. Als je niet gaat stemmen, kan je een boete krijgen, behalve als je een zware reden hebt (b.v. ziekte of een lang vooraf geboekt verblijf in het buitenland). Stemplicht is relatief. Je moet naar het stembureau gaan, maar je mag je wel blanco of ongeldig stemmen.

De gemeente- en de provincieraad wordt om de zes jaar gekozen. Het Vlaamse parlement en de Brusselse Hoofdstedelijke raad wordt om de vijf jaar en het Belgisch parlement (Kamer van

Volksvertegenwoordigers en Senaat) wordt om de vier jaar gekozen. Voor het Europees parlement moet je we om de vijf jaar naar de stembus.

Elke burger (minderjarig of meerderjarig) heeft toegang tot alle 'parlementen'. De vergaderingen van de gemeente- en de provincieraad, het Vlaamse, Belgische en Europese parlement zijn dus 'openbaar'. Dat wil zeggen dat je als burger deze vergaderingen kan bijwonen en luisteren naar wat er door wie gezegd wordt.

Politiek actief worden

Je kan ook zelf 'in de politiek gaan'. Als je 18 bent, kan je je kandidaat stellen voor de gemeente- en de provincieraad. Als je 21 jaar bent, kan je kandidaat zijn voor het Vlaams, Belgisch en Europees parlement.

Om verkozen te worden, moet je eigenlijk aansluiten bij een politieke partij. Strikt genomen hoeft dit niet. Maar traditioneel verenigen mensen zich achter een aantal belangrijke gezamenlijke principes en doelstellingen en vormen samen een partij. In gemeenten vind je soms partijen die een andere naam dragen dan hun nationale partij. Bovendien zijn er gemeentelijk ook wel partijen die je niet direct kan koppelen aan een meer gekende nationale partij.

Als je wil weten waar elke partij voor staat (wat hun ideeën en doelstellingen zijn), dan kan je een folder opvragen. Uiteraard vind je ook veel informatie op de websites van de partijen.

Alle politieke partijen hebben een jongerenafdeling. Daar kan je bij aansluiten voor je 18 jaar bent. Uiteraard kan je lid worden van een jongerenafdeling zonder dat je zelf in de politiek wil. Maar door deelname aan de partijwerking kan je ook proberen om een verkiesbare plaats krijgen bij de volgende verkiezingen.

Op het werk

Heb je een job, dan wil je misschien graag je zeg doen over de organisatie van het werk, de regels, de werkuren enz. Als je je engageert in de vakbond kan je je mening kwijt, in naam van je collega's. Vakbonden verdedigen immers de werknemers t.o.v. de werkgevers.

Er zijn drie vakbonden: het ABVV (socialistische vakbond), het ACLVB (liberale vakbond) en het ACV (christelijke vakbond). Je kan natuurlijk gewoon lid worden zonder je verder te engageren. Dan kan je bij hen terecht voor alle informatie over je contract (proeftijd, ontslag enz.), maar ook over interimarbeid, als je werkloos wordt of als je problemen krijgt met je werkgever.

Adressen, folders en websites

Algemeen

Kinderrechtencommissariaat

Leuvenseweg 86 - 1000 Brussel - 02-552 98 00

kinderrechten@vlaamsparlement.be en www.kinderrechten.be

www.wijsneus.org: filosoferen met kinderen, vragen en suggesties over filosoferen met kinderen in de klas.

www.leefsleutels.be: leefsleutels, vormingen, begeleidingen en publicaties over o.a. sociale vaardigheden en kringgesprekken.

www.whatdoyouthink.be: project van Unicef België over participatie van kinderen bij de rapportage over het Kinderrechtenverdrag.

www.dekrachtvanjestem.be: lesmateriaal over burgerrechten, plichten en politieke instellingen

Onderwijs

www.leerlingenparticipatie.be: steunpunt om op je school beter en meer samenspraak te krijgen.

inspraak & participatie

www.vsknet.be: site van de Vlaamse Scholierenkoepel (secundair onderwijs) waar je kan lezen wat georganiseerde scholieren over school en onderwijs denken.

www.leerlingenparticipatie.be: steunpunt Leerlingenparticipatie, informatie en aanbod rond leerlingenparticipatie op school.

www.vvs.ac: site van de Vlaamse Vereniging van Studenten (hoger onderwijs).

Jeugdraden

www.vlaamsejeugdraad.be: site van de Vlaamse Jeugdraad.

www.vvj.be: Informatie over gemeentelijke en stedelijke jeugdraden.

Provinciale jeugdraden

www.provant.be/jeugd

www.limburg/jeugd

www.west-vlaanderen.be/jeugd

www.vl-brabant.be/jeugd

www.oost-vlaanderen.be/jeugd

Werk

www.abvv.be

www.aclvb.be

www.acv-online.be

Politiek

Parlementen

www.vlaamsparlement.be

www.parlbru.irisnet.be

www.kamer.be en www.senate.be

Politieke partijen

www.s-p-a.be

<http://vlaamsbelang.org>

www.cdenv.be

www.groen.be

www.n-va.be

www.meerspirit.be

www.vld.be

JIP

En dan is er ook nog het JIP!

Wil je meer uitleg over dit thema? Wil je één van de vermelde websites of folders bekijken? Loop dan binnen in het JIP of jongereninformatiepunt. Je kan er terecht met vragen of problemen in verband met wonen, werk, seks, relaties, sport, jeugdverenigingen, vorming, drugs, geld, cultuur, toerisme, mobiliteit, gezondheid, onderwijs, geweld enz.

In een JIP kan je zelf informatie opzoeken, maar je bent er ook welkom voor een gesprek. Als je wil, zoekt de JIP-medewerker mee naar een antwoord op je vraag of een oplossing voor jouw probleem. Heb je verder advies, hulp of begeleiding nodig, dan word je doorverwezen naar een persoon of dienst die je verder kan helpen.

Voor het adres en het telefoonnummer van een JIP in de buurt: zie www.jips.be.

Najaar 2006

Delta vzw - Netwerk van JIPS
Vijverlaan 53 • 2610 Wilrijk • T. 03/820.95.31 • info@jips.be
www.jips.be